

Список використаних джерел:

1. Управление инвестициями: в 2-х томах / В. В. Шеремет, В. М. Павлюченко, В. Д. Шапиро и др. М.: Высшая школа. 1998
2. Савчук В. П., Прилипко С. И., Величко Е. Б. Анализ и разработка инвестиционных проектов. - Киев: Абсолют-В. Эльга. 1999.:
3. Фоломьев А. Н., Ревазов В. Г.. Инновационное инвестирование. - СПб.: Наука, 2001.
4. Венчурное финансирование: теория и практика / Сост. докт. техн. наук Н. М. Фонштейн. М.: АНХ., 1999, с. 172-188.

УДК 338.431:65.011.8

Бугаєнко С.А.

ОСНОВНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Історично поняття реструктуризація було уведено у професійний обіг Джеком Велчем на початку 80-х років минулого сторіччя. У даному контексті воно означає разовий, комплексний процес структурних перетворень, що дозволяє перевести підприємства з виробничого типу організацій у ринковий. У країнах з ринковою економікою поняття "реструктуризація" замінено терміном "трансформація", що передбачає значно більш глибокі комплексні зміни в так званому культурному середовищі, а саме - зміни базових цінностей і понять.

У даний момент реструктуризація являє собою ряд комплексних, структурних перетворень на підприємствах, які приводять до певних позитивних змін, як правило, ними є низька ефективність адаптації до вимог ринку. Наслідком подібної ситуації стають незадовільні фінансові показники, відсутність обігових коштів, високий рівень дебіторської і кредиторської заборгованості. У цьому випадку використовується тільки одна версія процесу реструктуризації, при якій встановлена наступна послідовність здійснення етапів підготовки й проведення реструктуризації.

Даний підхід, на думку авторів, є методично обґрунтованим, тому що не розкрита сутність процесу на етапах здійснення даного заходу. Значний обсяг робіт на перших трьох етапах реструктуризації (аналіз отриманих прав, розробка програм реструктуризації, реалізація програми) дозволяє зробити наступні висновки: реструктуризація являє собою слабо структуровану проблему, що вирішується шляхом використання тільки певних методів дослідження з залученням економіко-математичних моделей у межах даного процесу. Отримані результати становляться інформацією для розробки програми реструктуризації.

Відсутність комплексної концептуальної системи управлінського й бухгалтерського обліку ускладнює методологічне обґрунтування цільової настанови й програми проведення заходів на першому етапі діагностики, що в наступних етапах може привести до неможливості використання єдиних методів здійснення даного процесу. На етапі розробки програми реструктуризації використовується концепція "теорії функціонування фірми" при використанні теорій і методів таких наук як "стратегічний менеджмент", "стратегічний маркетинг", "реінженіринг бізнес-процесів".

Особливістю даного етапу є використання таких понять як "місія підприємства", "критичні фактори успіху", "корпоративна стратегія", "бізнес-процес", "спеціалізація".

На третьому етапі реструктуризації повинна бути розроблена послідовність її здійснення. При цьому визначаються ресурси й організація проекту, оцінюються фізична реалізація проекту, тобто можливість успішного виконання. На цій стадії розроблюється прогноз вартості й тривалості проекту. Одним із методів ефективної роботи при оцінці зовнішнього середовища є встановлення пріоритетів для необхідних зв'язків з учасниками проекту реструктуризації на основі аналізу їхньої діяльності. Кожний проект від появи ідеї до повного її ствердження проходить ряд послідовних щаблів свого розвитку, тобто має типовий життєвий цикл: ідея, концепція, планування, виконання, завершення. На цьому етапі планування проектів повинно мати системний характер та відповідати методології даного процесу. В економіці інформаційного типу реструктуризація являє собою системоутворюючий показник формування нових ринкових відносин. Тому при формуванні методології даного процесу необхідно чітко усвідомити стратегію й тактику реструктуризації. Створення моделі ефективної структурної трансформації економіки країни на макро- і мікрорівнях вимагає науково обґрунтованої політики. Її стратегічне завдання полягає у створенні високорозвиненого й конкурентоспроможного в сучасному ринковому середовищі народногосподарського комплексу, соціальної переорієнтації економіки й інтеграції України в систему взаємовигідних і рівноправних господарських зв'язків.

Основними елементами методології реструктуризації підприємств є: система методів визначення економічної вартості підприємства за компонентами зональності й галузевої спрямованості, система методів, що формують ефективність застосування нормативно-правового поля, система методів визначення рівня тіньових втрат.

Дані елементи представлених методів ураховують вплив зовнішнього й внутрішнього середовища реструктуризації, що дає можливість синтезувати їх, досліджуючи цілісну систему (рис. 1).

Рис. 1. Принципи здійснення реструктуризації

Цілісність системи реструктуризації має бути направлена на всі її елементи незалежно від рівня розвитку й властивостей повинні служити для досягнення загальної мети - підвищення ефективності даного процесу, за допомогою збільшення економічної вартості підприємств.

Вивчення зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на реструктуризацію фінансового типу, дозволяє використати ситуаційний аналіз, мета якого полягає у дослідженні складної ситуації економічного й фінансового стану реструктуризованих формувань, оцінці факторного впливу таких показників, як: капіталовіддача, економічна ефективність (підвищення економічного зростання), прибутковість (санаційна спрямованість).

Реструктуризація фінансового типу є процесом, що має обов'язковий характер. Щоб адекватно увійти в нові відносини інформаційної економіки, необхідно провести комплекс кардинальних змін, так звану системну трансформацію.

Реструктуризація фінансового типу є продовженням, сучасним відображенням таких процесів, як: реконструкція, технічне переоснащення, реалізація досягнень науково-технічного прогресу, удосконалювання організаційної структури управління. Процеси економічних перетворень, що відбуваються, значно трансформували структуру економіки та вимагають більш повного вивчення процесів реструктуризації.

У господарській практиці реструктуризація розглядається як широке коло методів, спрямованих на підвищення економічної ефективності й ринкової конкурентоспроможності як галузі в цілому, так і окремих формувань, оскільки вона є істотним і по суті невичерпним ресурсом підвищення ефективності функціонування суб'єктів у транзитивній економіці, прискоренням адаптивних моделей і процесів.

Основу методології досліджень реструктуризації становлять загально-наукові методи, які можна розбити на три блоки: методи теоретичних досліджень; методи емпіричних досліджень; методи емпіричних і теоретичних досліджень.

Формалізація фінансової реструктуризації втілюється у встановленні тенденцій факторного впливу з виділенням найбільш ефективних методів її здійснення. Оцінка еволюції формування організаційної концепції з наступною діалектикою економічної вартості дозволили виділити найбільш ефективні методи фінансової реструктуризації, такі як: "борговий своп", "мирові угоди", "реструктуризація заборгованості", "фінансовий леверидж". Дані методи були оцінені в контексті їхнього застосування підприємствами харчової промисловості України й запропоновані для законодавчого закріплення на відповідних рівнях державної виконавчої влади.

Аксіоматичний метод був використаний при формуванні ієрархії мети і завдань реструктуризації, цільових програм окремих її етапів. Ієрархія мети і завдань фінансової реструктуризації дозволяє систематизувати методологію здійснення даного процесу, при подальшій стабілізації фінансового стану за допомогою формування місії для обґрунтування стратегії розвитку. Метод ідеалізації був використаний при виділенні особливостей здійснення фінансової реструктуризації, її переваг перед іншими формами реструктуризації, що дозволило визначити основні напрямки максимізації ефективної діяльності реструктуризованих підприємств.

Метод гіпотези й припущень був застосований нами для оцінки умов факторів і передумов формування даного процесу при аналізі зовнішнього середовища функціонування, для стабілізації фінансових відносин, що спричинили за собою оптимізацію управлінської структури.

При використанні методу спостереження був оцінений процес реструктуризації на окремих підприємствах акціонерних форм господарювання різних регіонів України, таких як Південно-східний, Центральний і Північно-західний. Були виявлені результати завершеності й послідовності здійснення даного процесу, що дозволило визначити основні напрямки беззбиткової діяльності, які необхідно закріпити на законодавчому рівні.

Метод порівняння був використаний для оцінки практики застосування фінансової реструктуризації при її порівнянні із країнами СНД і іншими країнами ринкової економіки. Було виявлено, що фінансова реструктуризація має загальні риси здійснення із країнами СНД, але корінним чином відрізняється від фінансової реструктуризації країн ринкової економіки. Це дозволило розробляти заходи по удосконаленню фінансових відносин в глобалізаційному й інтернаціоналізаційному аспекті, що надалі буде сприяти удосконаленню глобалізаційного фактора реструктуризаційних відносин. Такий метод, як порівняння був застосований для оцінки порівнянності факторного впливу закономірностей здійснення фінансової реструктуризації, що дозволило проводити

удосконалення самого механізму цього процесу при державному ефективному управлінні.

Аналіз і синтез дозволили провести оцінку методики й методології фінансової реструктуризації при систематизації різних загальнонаукових теоретичних методів, що дало можливість удосконалювати сам механізм застосування даного процесу в політику державного регулювання.

Індукція й дедукція дозволили систематизувати факторний вплив у ретроспективному аспекті й виявити тенденції здійснення фінансової реструктуризації. Це дало можливість удосконалювати сам механізм фінансової реструктуризації, що спричинить державне регулювання даного процесу.

Система загальнонаукових методів реструктуризації прив'язана, у більшості випадків свого застосування, до оцінки методів здійснення даного процесу для порівняння їх із зарубіжним досвідом при встановленні тенденцій розвитку, які дозволяють виділити негативні й позитивні моменти, дозволяють сформулювати основні напрямки стратегії реструктуризації фінансового типу, за допомогою моделювання економічної вартості підприємств, з подальшою диференціацією вартості за фактором зональності й галузевої спрямованості.

Оцінка методології локальних специфічних методів дослідження показує на їхню динамічність і ефективність застосування в наукових дослідженнях. Дана методологія дозволяє врахувати різнохарактерні форми господарювання, які неможливо охопити однорідним показником. У зв'язку цим необхідним є детальне вивчення ситуації процесу фінансової реструктуризації, що дає можливість подання алгоритмічного наукового дослідження даного процесу.

При формуванні ієрархії мети і завдань фінансової реструктуризації найбільш застосовуваним є конвент-аналіз, ідеалізація, формалізація економічних умов. Локалізація даних методів дозволила сформулювати стратегічне бачення реструктуризації фінансового типу.

При дослідженні процесу реструктуризації були використані методи групування, розрахунково-конструктивний метод, метод порівняння, метод відносних величин. Дані методи дозволили провести порівняння ефективності фінансової реструктуризації на українських підприємствах і обґрунтувати завершеність і встановити послідовність здійснення.

Ретроспективна оцінка факторів, що спричиняють закономірність здійснення фінансової реструктуризації, була проведена за допомогою методів групування, порівняння, розрахунково-конструктивних методів, методів формалізації економічних умов. Дані методи дозволили виявити ряд факторів, що роблять на процес фінансової реструктуризації значний вплив. До таких факторів належать: економічне зростання, санаційна спрямованість, визначення економічної вартості, передліквідаційна підготовка, антимонопольна спрямованість.

При оцінці фінансового стану та мотиваційних заходів підприємств до й після здійснення фінансової реструктуризації були використані методи фінансового аналізу. Було встановлено, що мотивація фінансової реструктуризації проявляється в застосуванні тіньових механізмів функціонування даного процесу, які були виявлені за допомогою методів оцінки легальних і тіньових втрат, методики оцінки масштабів тіньової економіки.

Моделювання економічної вартості підприємств харчової промисловості було оцінено за допомогою економічних методів економіко-математичного моделювання, зокрема, використання властивостей еластичності при побудові моделі "час - вартість" фінансової реструктуризації за фактором часу здійснення, методів диференціювання при визначенні межових значень економічної вартості підприємств, заданих фінансовими потоками.

Реалізація економічної вартості підприємств харчової промисловості в контексті стабілізації земельних відносин була оцінена за допомогою методик окупності капіталу за факторним взаємозв'язком фінансових потоків і диференційованої ренти, методики оцінки рівня життя, методів дослідження мотивації. Дані методи дозволили використати властивості диференційованої ренти для визначення зональної й галузевої поправки й економічної вартості підприємств харчової промисловості.

Ефективність реалізації економічної вартості підприємств харчової промисловості в контексті глобалізації була оцінена за допомогою методів прогнозування, кількісної оцінки економічних ризиків методики оцінки ефективності господарської діяльності.

Особливості трансформації механізму реструктуризації накладають свої відбитки на поєднання локальних методів дослідження. Багатовекторність, багатосторонність даного процесу визначають також поєднання представлених методик, які втілені в систематичну методологію реструктуризації.

Розглядаючи реструктуризацію як керований державою процес, варто виходити з того, що він має являти собою систему взаємозалежних змін у структурі економіки на макро- і мікрорівні з метою підвищення ефективності її функціонування. Структурні зміни на макрорівні пов'язані з реформуванням законодавчої, виконавчої й судової влади, становленням нових форм власності й організаційно-правових форм господарювання ринкової інфраструктури, системи правового регулювання. Реструктуризація на рівні мікроекономіки пов'язана зі структурними змінами на окремих підприємствах.

Структурні зміни в реструктуризованих формуваннях також варто погоджувати із пріоритетним розвитком наукомістких секторів і груп виробництв із найбільш високою економічною вартістю, створенням якісно нових підприємств із використанням їхніх новітніх технологій. При цьому варто орієнтуватися на якісні, а не кількісні зміни в стратегії реструктуризації. З необхідністю проведення фінансової реструктуризації постійно зіштовхується значна кількість підприємств. Об'єктивна необхідність даного процесу обумовлена не тільки й не стільки переходом до інформаційної економіки, скільки необхідністю подолання структурних взаємин із приводу капіталізації наново створеної вартості.

Анотація

У статті досліджено формалізацію фінансової реструктуризації, яка втілюється у встановленні тенденцій факторного впливу з виділенням найбільш ефективних методів її здійснення. Оцінка еволюції формування організаційної концепції з наступною діалектикою економічної вартості дозволили виділити найбільш ефективні методи фінансової реструктуризації, такі як: "борговий своп", "мирові угоди", "реструктуризація заборгованості", "фінансовий леверидж". Дані методи були оцінені в контексті їхнього застосування підприємствами харчової промисловості України й запропоновані для законодавчого закріплення на відповідних рівнях державної виконавчої влади.

Ключові слова: реструктуризація, харчова промисловість, методологія реструктуризації, реструктуризація заборгованості, фінансовий леверидж.

Аннотация

В статье исследованы формализацию финансовой реструктуризации, которая воплощается в установлении тенденций факторного влияния с выделением наиболее эффективных методов ее осуществления. Оценка эволюции формирования организационной концепции с последующей диалектикой экономической стоимости позволили выделить наиболее эффективные методы финансовой реструктуризации, такие как: "долговой своп", "мировые соглашения", "реструктуризация задолженности", "финансовый леверидж". Данные методы были оценены в контексте их применения предприятиями пищевой промышленности Украины и предложены для законодательного закрепления на соответствующих уровнях государственной исполнительной власти.

Ключевые слова: реструктуризация, пищевая промышленность, методология реструктуризации, реструктуризация задолженности, финансовый леверидж.

Abstract

The article explored the formalization of a financial restructuring, which translates into a trend factor of influence with the most effective methods of operation. Assessment of the evolution of organizational design and dialectics of economic value to highlight best practices in financial restructuring, such as: "debt swaps", "settlements", "restructurings, financial leverage". These methods were evaluated in the context of their use by enterprises of food industry of Ukraine and proposes to legislate at the appropriate levels of State executive power.

Keywords: food industry, restructuring, reorganization, restructuring debt methodology, financial leverage.

Список використаних джерел:

1. Апатов А. А. Управление реструктуризацией предприятий / Апатов А. А. - М.: Высшая школа приватизации и предпринимательства, 2005. - 258 с.
2. Білик М. Д. Фінансова реструктуризація та її оцінка / М. Д. Білик. // Економіст. - 2003. - № 9. - С 22-27.
3. Гальперин С. Б. Механизм анализа и прогноза деятельности корпоративных структур. / С. Б. Гальперин. - М.: Изд. Дом "Новый век". - Ин-т микроэкономики. - 2005. - 65 с.

УДК 631.11 (477.73):339.13:339.9

Ткаченко С.А.

ЕВЕНТУАЛЬНІ СИСТЕМНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Постановка проблеми. При формуванні системи управління інноваційним розвитком переробних підприємств АПК досить важливо чітко визначити показники і критерії, тобто ті фактори за якими можливо робити судження про ступінь та повноту досягнення цілі (цілей) науково-технічного розвитку. При цьому необхідно відзначити той факт, що вибір показників і критеріїв оптимальності управління інноваційним розвитком переробних підприємств АПК – чинників, які дозволяють робити судження про ступінь і повноту реалізації цілей, - являє в цей час одну із найбільш складних та дискусійних проблем в теорії і на практиці.

Огляд (аналіз) останніх досліджень і публікацій. В свою чергу, в результаті проведеного дослідження поглядів та думок провідних вітчизняних і іноземних вчених-економістів з означеної проблематики, серед яких потрібно відзначити роботи [1-18] та інших, показує, що існуючий на цей час методологічний підхід у встановленні показників і критеріїв оптимальності управління інноваційним розвитком переробних підприємств АПК не надає повноцінної уяви про ступінь і повноту досягнення цілей. Актуальність, недостатня теоретична і методологічна розробленість та суттєва практична значимість вищевказаних питань зумовила вибір теми дослідження, його мету, завдання і структуру.

Формулювання завдання дослідження. У зв'язку з цим, метою даної публікації виступає пошук єдиного методологічного підходу у встановленні загальних показників і критеріїв оптимальності управління інноваційним розвитком переробних підприємств АПК.